

رسالة محمد

دانشگاه پیام نور

دانشکده ادبیات و علوم انسانی

مرکز مشهد

پایان نامه

برای دریافت مدرک کارشناسی ارشد

رشته علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی (مدیریت فن آوری اطلاعات)

گروه کتابداری

عنوان پایان نامه:

تحلیل و ارزیابی ابزارهای مسیریابی در وبسایت کتابخانه‌های

مرکزی دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران

شقایق ایزدی

استاد راهنما:

دکتر ایرج رداد

استاد مشاور:

دکتر هادی شریف مقدم

۱۳۹۱

قدردانی و سپاس

سپاس بی‌کران پروردگاریکتارا که هستی‌مان بخشد و به طریق علم و دانش رهنمونان شد و به بهشتینی رحروان علم و دانش منتظرمان نمود و خوشه‌چینی از علم و معرفت را روزی‌ان ساخت.

اکنون که بیاری ایزدپاک نخواست این رساله به پایان رسیده است، بر خود لازم می‌دانم از زحمات بی‌دیغ و راهبانی‌های جناب آقای دکتر ایرج رداد به سمت استاد راهبانی این پایان نامه که در تمامی مراحل انجام کار شامل حالم بود تشکر و قدردانی نمایم. همچنین از ارشادات و مکتوبات جناب آقای دکتر مهدی شریف مقدم به عنوان استاد مشاور پایان نامه کمال اتقان و پاسکزاری را دارم. همچنین از زحمات کرانه‌قدر جناب آقای حمیدرضا رضایی که در بحث آماری این پایان نامه مرا یاری کردند سپاسگزارم.

خداوند را بسی شاکرم که از روی کرم خانواده‌ای فداکار نصیبم ساخته تا در سیه درخت پر بار وجودشان بیایم و از ریشه آن با شخ و برگ کیرم و در سیه وجودشان در راه کسب علم و دانش تلاش نمایم.

از تمامی دوستان مهربانم به ویژه خانم و جیده خباز، خانم بی‌بی سکینه علوی فر، خانم مریم زبردست، و خانم سیه عالم زاده به خاطر محبت‌های بی‌دیغشان قدردانی می‌کنم. امید آن‌که همه این بزرگواران در سیه‌ی الطاف الهی موفق و مؤید باشند.

تقدیم به:

آنان که عاشقانه یاد می دهند و به آموختن عشق می ورزند.

و تقدیم به:

پدر و مادر مهربانم

آموزگارانی که در کتبخان دس زیستن را آموختم.

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی وضعیت ابزار مسیریابی با استفاده از روش پیمایشی و از نوع توصیفی صورت گرفته است. جامعه آماری پژوهش ۴۰ وبسایت کتابخانه‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران زیر نظر پوشش وزارت بهداشت، در طی دوره زمانی ۲ ماهه مهر و آبان سال ۱۳۹۰ بود؛ که دارای صفحه مجزا کتابخانه مرکزی در وبسایت دانشگاه بودند، در این پژوهش ابزار گردآوری داده‌ها سیاهه واری، شامل ۴۳ مؤلفه در ۵ بخش، وضعیت ابزار مسیریابی، اطلاعات عمومی درباره کتابخانه، ابزار و تسهیلات وبسایت کتابخانه، خدمات کتابخانه، منابع وب پایه کتابخانه، تدوین گردید. برای سنجش روایی سیاهه واری، از روش اعتبار محتوا استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از آمار استنباطی و توصیفی انجام شد؛ که برای انجام آن از نرم افزار اس پی اس اس^۱ نسخه ۱۹ استفاده شد.

یافته‌های پژوهش نشان داده است از مجموع ۴۰ دانشگاه علوم پزشکی ایران تعداد ۲۵ دانشگاه دارای صفحه وب کتابخانه مرکزی هستند (معادل ۶۲ درصد)، و تعداد ۲۲ وبسایت دارای ابزار مسیریابی ثابت (معادل ۸۸ درصد)، ۵۶ درصد این ابزار را هم به صورت افقی و هم عمودی در وبسایت خود به کار برده‌اند، و بیشترین فناوری که برای این ابزار مورد استفاده قرار گرفته، استفاده از منوهای آبشاری (معادل ۴۸ درصد) است؛ همچنین از مجموع وبسایت کتابخانه‌های مورد بررسی، به طور متوسط ۴۹ درصد اقلام اطلاعات عمومی، ۵۳/۶ درصد اقلام امکانات و تسهیلات، ۱۸/۲ درصد اقلام خدمات کتابخانه، و ۱۴/۵ درصد اقلام منابع وب پایه کتابخانه را در طراحی صفحات وب رعایت کرده‌اند. همچنین دانشگاه‌های علوم پزشکی بیرجند، علوم پزشکی تبریز، علوم پزشکی

1. SPSS (Statistical Pacage for social science)

مشهد، علوم پزشکی کرمانشاه، علوم پزشکی اصفهان بیشتر از سایر دانشگاه‌های علوم پزشکی، معیارهای ارزیابی را در طراحی صفحات خانگی و ابزار مسیریابی ثابت وبسایت کتابخانه‌ها لحاظ نموده‌اند. با توجه به آزمون فرضیه‌های پژوهش مشخص شد که در طراحی وبسایت کتابخانه‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران بیش از نیمی از معیارها و مؤلفه‌های هر چهار بخش اطلاعات عمومی درباره کتابخانه، ابزار و تسهیلات وبسایت کتابخانه، خدمات کتابخانه، و منابع وب پایه کتابخانه در صفحات خانگی و ابزار مسیریابی ثابت رعایت شده است.

کلید واژه‌ها: صفحات خانگی، کتابخانه‌های دانشگاهی، ابزار مسیریابی، وبسایت، کتابخانه

مرکزی دانشگاه‌های علوم پزشکی

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل ۱: معرفی پژوهش

۲	۱-۱. مقدمه
۳	۲-۱. بیان مسأله
۵	۳-۱. اهمیت و ضرورت پژوهش
۶	۴-۱. اهداف پژوهش
۷	۵-۱. سؤال‌های پژوهش
۸	۶-۱. فرضیه‌های پژوهش
۸	۷-۱. تعاریف مفهومی اجزای مسأله

فصل ۲: مبانی نظری و پیشینه‌ی پژوهش

۱۲	۱-۲. مقدمه
۱۳	۲-۲. فناوری اطلاعات در کتابخانه‌ها
۱۵	۱-۲-۲. دسترسی مطلوب به اطلاعات
۱۸	۲-۲-۲. گرایش کتابخانه‌ها به استفاده از وب
۱۹	۳-۲-۲. دلایل ایجاد وب‌سایت کتابخانه
۲۱	۴-۲-۲. وب‌سایت کتابخانه‌های دانشگاهی
۲۳	۳-۲. طراحی وب سایت
۲۶	۱-۳-۲. معماری اطلاعات در وب‌سایت
۲۹	۲-۳-۲. صفحه خانگی وب‌سایت
۳۰	۳-۳-۲. ابزار مسیریابی
۳۱	۴-۳-۲. ابزار مسیریابی در وب‌سایت
۳۵	۵-۳-۲. ضرورت وجود ابزار مسیریابی
۳۶	۶-۳-۲. محل قرار گیری ابزار مسیریابی در وب‌سایت
۳۸	۷-۳-۲. فناوری‌های مورد استفاده در ساختار ابزار مسیریابی

۳۹.....	۴-۲. ارزیابی وبسایت‌ها
۴۰.....	۴-۲-۱. معیارهای ارزیابی وبسایت‌های کتابخانه‌ای
۴۵.....	۲-۵. پیشینه پژوهش
۴۵.....	۲-۵-۱. مقدمه
۴۶.....	۲-۵-۲. پیشینه پژوهش در ایران
۵۶.....	۲-۵-۳. پیشینه پژوهش در خارج از ایران
۶۰.....	۲-۵-۴. استنتاج از پیشینه پژوهش

فصل ۳: روش‌شناسی پژوهش

۶۳.....	۳-۱. مقدمه
۶۳.....	۳-۲. روش پژوهش
۶۳.....	۳-۳. جامعه و نمونه‌ی آماری پژوهش
۶۵.....	۳-۴. شیوه و ابزار گردآوری داده‌ها
۶۵.....	۳-۵. استفاده از سیاهه واری در ارزیابی وبسایت‌ها
۶۶.....	۳-۶. روایی ابزار گردآوری داده‌ها
۶۸.....	۳-۷. روش‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها
۶۹.....	۳-۸. محدودیت‌های پژوهش

فصل ۴: یافته‌های پژوهش

۷۱.....	۴-۱. مقدمه
۷۲.....	۴-۲. یافته‌های پژوهش
۷۲.....	۴-۲-۱. پاسخ پرسش اول پژوهش
۷۳.....	۴-۲-۲. پاسخ پرسش دوم پژوهش
۷۴.....	۴-۲-۳. پاسخ پرسش سوم پژوهش
۷۵.....	۴-۲-۴. پاسخ پرسش چهارم پژوهش
۷۶.....	۴-۲-۵. پاسخ پرسش پنجم پژوهش
۷۸.....	۴-۲-۶. پاسخ پرسش ششم پژوهش
۸۰.....	۴-۲-۷. پاسخ پرسش هفتم پژوهش

۸۲.....	۸-۲-۴. پاسخ پرسش هشتم پژوهش
۸۵.....	۹-۲-۴. پاسخ پرسش نهم پژوهش
۸۶.....	۳-۴. تحلیل استنباطی
۸۷.....	۱-۳-۴. فرضیه اول پژوهش
۹۰.....	۲-۳-۴. فرضیه دوم پژوهش
۹۲.....	۳-۳-۴. فرضیه سوم پژوهش
۹۵.....	۴-۳-۴. فرضیه چهارم پژوهش

فصل ۵: جمع بندی و نتیجه گیری یافته‌ها و ارائه پیشنهادها

۹۹.....	۱-۵. مقدمه
۹۹.....	۲-۵. خلاصه پژوهش
۱۰۰.....	۳-۵. بحث و بررسی سؤال‌ها
۱۱۰.....	۴-۵. بحث و بررسی فرضیه‌ها
۱۱۱.....	۱-۴-۵. فرضیه اول پژوهش
۱۱۲.....	۲-۴-۵. فرضیه دوم پژوهش
۱۱۲.....	۳-۴-۵. فرضیه سوم پژوهش
۱۱۳.....	۴-۴-۵. فرضیه چهارم پژوهش
۱۱۴.....	۵-۵. نتیجه‌گیری
۱۱۷.....	۶-۵. ارائه پیشنهادها
۱۱۷.....	۱-۶-۵. پیشنهاد های اجرایی
۱۱۸.....	۲-۶-۵. پیشنهادهایی برای پژوهش‌های آینده
۱۱۹.....	فهرست منابع

پیوست‌ها

۱۳۱.....	۱. فهرست دانشگاه‌هایی که از جامعه پژوهش حذف شدند
۱۳۲.....	۲. سیاهه واریسی
۱۳۷.....	۳. سیاهه واریسی بروئر
۱۴۰.....	چکیده انگلیسی

فهرست جدول‌ها و نمودارها

عنوان	صفحه
جدول ۳-۱: جامعه آماری پژوهش (وبسایت کتابخانه‌های مرکزی دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران)	۶۳
جدول ۴-۱: وضعیت وجود صفحه وب مجزا برای کتابخانه‌های مرکزی دانشگاه‌های علوم پزشکی	۷۲
جدول ۴-۲: توزیع فراوانی وضعیت وجود ابزار مسیریابی یا موقعیت‌یابی در وبسایت‌های کتابخانه-های دانشگاه‌های علوم پزشکی	۷۳
جدول ۴-۳: توزیع فراوانی نحوه آرایش ابزار مسیریابی در وبسایت‌های کتابخانه‌های علوم پزشکی	۷۴
جدول ۴-۴: توزیع فراوانی فناوری‌های مورد استفاده در ساختار ابزار مسیریابی در کتابخانه‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی	۷۵
جدول ۴-۵: توزیع فراوانی اطلاعات عمومی درباره کتابخانه در وبسایت کتابخانه‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی	۷۷
جدول ۴-۶: توزیع فراوانی ابزار و تسهیلات وبسایت کتابخانه در وبسایت کتابخانه‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی	۷۹
جدول ۴-۷: توزیع فراوانی خدمات کتابخانه در وبسایت کتابخانه‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی	۸۱
جدول ۴-۸: توزیع فراوانی منابع وبپایه کتابخانه در وبسایت کتابخانه‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی	۸۳
جدول ۴-۹: توزیع فراوانی مجموع و درصد رعایت عوامل مورد بررسی در وبسایت کتابخانه‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی	۸۵
جدول ۴-۱۰: نتایج آزمون کولموگروف اسمیرنوف فرضیه اول	۸۷
جدول ۴-۱۱: آمار توصیفی فرضیه اول	۸۷
جدول ۴-۱۲: نتایج آزمون t یک نمونه‌ای فرضیه اول	۸۸
جدول ۴-۱۳: نتایج آزمون کولموگروف اسمیرنوف فرضیه دوم	۹۰
جدول ۴-۱۴: آمار توصیفی فرضیه دوم	۹۱

- جدول ۴-۱۵: نتایج آزمون **t** یک نمونه‌ای فرضیه دوم ۹۱
- جدول ۴-۱۶: نتایج آزمون کولموگروف اسمیرنوف فرضیه سوم ۹۳
- جدول ۴-۱۷: آمار توصیفی فرضیه سوم ۹۴
- جدول ۴-۱۸: نتایج آزمون **t** یک نمونه‌ای فرضیه سوم ۹۴
- جدول ۴-۱۹: نتایج آزمون کولموگروف اسمیرنوف فرضیه چهارم ۹۵
- جدول ۴-۲۰: آمار توصیفی فرضیه چهارم ۹۶
- جدول ۴-۲۱: نتایج آزمون **t** یک نمونه‌ای فرضیه چهارم ۹۷

نمودار ۴-۱: نمودار دایره‌ای فراوانی وضعیت وجود صفحه وب مجزا برای کتابخانه‌های مرکزی دانشگاه‌های علوم پزشکی ۷۲

نمودار ۴-۲: نمودار دایره‌ای فراوانی وضعیت وجود ابزار مسیریابی یا موقعیت‌یابی در وبسایت‌هایی کتابخانه‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی ۷۳

نمودار ۴-۳: نمودار دایره‌ای فراوانی نحوه آرایش ابزار مسیریابی در وبسایت کتابخانه‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی ۷۵

نمودار ۴-۴: نمودار دایره‌ای فراوانی فناوری‌های مورد استفاده در ساختار ابزار مسیریابی در وبسایت کتابخانه‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی ۷۶

نمودار ۴-۵: نمودار ستونی فراوانی اطلاعات عمومی درباره کتابخانه در وبسایت کتابخانه‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی ۷۸

نمودار ۴-۶: نمودار ستونی فراوانی اطلاعات عمومی درباره کتابخانه در وبسایت کتابخانه‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی ۸۰

نمودار ۴-۷: نمودار ستونی فراوانی خدمات کتابخانه در وبسایت کتابخانه‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی ۸۲

نمودار ۴-۸: نمودار ستونی فراوانی منابع وب پایه کتابخانه در وبسایت کتابخانه‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی ۸۴

فصل ۱

معرفی پژوهش

۱-۱. مقدمه

امروزه نقطه تماس اولیه سازمان‌ها از جمله کتابخانه‌ها با مراجعان خود وبسایت آن‌ها است. عدم محدودیت زمانی و مکانی دسترسی به اطلاعات از طریق وبسایت یک سازمان، گرایش به استفاده از این رسانه را در میان سازمان‌ها به طور قابل توجهی افزایش داده است؛ با این حال یک وبسایت باید به صورتی طراحی شده باشد که دسترسی کاربران به اطلاعات مورد نیاز در حداقل زمان انجام پذیرد چرا که انسان‌های امروزه از صبر و تحمل کمتری نسبت به گذشته برخوردارند.

بدیهی است شکست کاربران در دسترسی به اطلاعات مورد نظر در یک وبسایت اقبال آن وبسایت را برای بازدید مجدد کاربران تا حد بسیار زیادی کاهش می‌دهد. بنابراین سازمان‌ها همواره این نگرانی را دارند که آیا سایت آن‌ها به اندازه کافی کمک حال مراجعان خود در دسترسی به اطلاعات است؟

امروزه داشتن وبسایت برای هر سازمانی یک نیاز است و در این بین برای کتابخانه‌های دانشگاهی که وظیفه اطلاع‌رسانی به کاربران را دارند به دلیل اینکه بتوانند نقش خود را در عصر اطلاعات و ارتباطات بهتر ایفا کنند داشتن یک وبسایت امری ضروری به شمار می‌رود.

صفحه خانگی^۱ هر وبسایت به دلیل اینکه دروازه ورودی به سایت محسوب می‌شود و اولین صفحه‌ای است که کاربر با آن سروکار دارد از اهمیت خاصی برخوردار است و در صفحات خانگی ابزاری به نام ابزار مسیریابی^۲ وجود دارد که با ارائه پیوندهای موجود در وبسایت راهنمایی مسیریابی برای کاربر محسوب می‌شود که کاربر بتواند اطلاعات مورد نیاز خود را به راحتی پیدا کند و این ابزار در تمامی صفحات وب-سایت تکرار خواهد شد.

1.Homepage
2.Navigation tools

پیوندهای موجود در ابزارهای مسیریابی ثابت معمولاً اهداف، دامنه، نوع فعالیت، وابستگی سازمانی و اطلاعات سودمند دیگری را مشخص می‌نماید. اگر کاربر در صفحه بازیابی شده این پیوندها را پیدا نکرد باید با کوتاه کردن آدرس سایت به صفحه شروع سایت رفته و در آنجا به دنبال اطلاعاتی از این دست باشد. وجود یک ابزار مسیریابی ثابت در تمامی صفحات وبسایت به کاربر این امکان را می‌دهد که با کمترین تعداد کلیک مطلب مورد نظر خود را پیدا کند. داشتن هدف روشن در طراحی ابزار مسیریابی قبل از سازماندهی وبسایت بسیار حائز اهمیت است و وجود یک ابزار مسیریابی با پیوندهای مناسب کاربران را در پیدا کردن اطلاعات مورد نیازشان با حداقل کلیک کمک می‌کند.

۱-۲. بیان مسئله

صفحه خانگی گرچه مهم‌ترین قسمت از یک وبسایت است که بیشتر نقاط دسترسی به محتوای سایت بر روی این صفحه تعبیه می‌شود، لیکن ابزار مسیریابی ثابت به عنوان نقشه راه دائمی باید در تمام صفحات یک سایت حضور داشته باشند تا بازدید کننده سایت از هر کجایی که در سایت حضور دارد بتواند مسیر خود را به بخش‌های مختلف و در عین حال مهم سایت بیابد و ناچار نباشد که به صفحه اول بازگشته مجدداً مسیر خود را به سمت اطلاعات و صفحات مورد نیاز تغییر دهد. آن چه در این میان اهمیت دارد نوع پیوندهایی است که باید در ابزار ثابت مسیریابی در تمام صفحات یک وبسایت کتابخانه‌ای حضور داشته باشند.

صفحه خانگی در هر وبسایت نقطه شروع کاربران در وبسایت‌ها است؛ اگر چه هر وبسایت صفحات زیادی را در بر می‌گیرد اما اولین صفحه که عموماً با عنوان homepage مطرح شده است

(رشیدی، ۱۳۸۵)؛ که در این صفحه امکانی را برای کاربر از طریق ابزار مسیریابی فراهم می‌کند که با یک نگاه اجمالی به آن بتواند راه خود را پیدا کند و از سر در گمی بین صفحات جلوگیری می‌کند.

اساسی‌ترین عنصر در صفحه شروع یک وب‌سایت وضعیت ابزار مسیریابی و پیوندهای ارائه شده در آن است. یک ابزار مسیریابی خوب در یک وب‌سایت با نقشه یک جاده قابل مقایسه است و باید طوری طراحی شود که به آسانی قابل درک باشد. با یک ابزار مسیریابی مناسب و گروه بندی کردن مناسب اطلاعات به کاربران این امکان را می‌دهد که بدانند کجا هستند و مسیر خود را به راحتی پیدا کنند.

همه ابزارهای مسیریابی باید سه اصل را دنبال کنند:

۱. عملکرد آن‌ها و نقش آن‌ها در محتویات سایت باید به راحتی قابل فهم باشد.

۲. پیوندهای موجود در این ابزار باید به راحتی محتوای وب‌سایت را مشخص کند.

۳. مطالب باید در دسته بندی‌های کوچک و کلیدی تقسیم شوند.

بسیاری از وب‌سایت‌های صفحات شروع طولانی را ترجیح می‌دهند دلیلی که وجود دارد این است که سازندگان این گونه وب‌سایت‌ها انتظار دارند که کاربران اطلاعات مورد نیاز خود را به راحتی پیدا کنند و این امکان را از طریق ارائه پیوندهایی در ابزار مسیریابی ثابت وب‌سایت فراهم می‌کنند.

صفحات خیلی طولانی را باید به چند صفحه یا بخش تبدیل کرد. صفحات طولانی باعث پنهان شدن برخی مطالب می‌شود. صفحات باید بدون پایین آوردن خواننده شود و اطلاعات مهم با یک نگاه دیده شود.

(محمودی، ۱۳۸۸)

امروزه بسیاری از کتابخانه‌های دانشگاهی، سایت‌های وب خود را به گونه‌ای طراحی کرده‌اند که به عنوان راهی برای استفاده آسان از منابع اطلاعاتی چون فهرست‌های پیوسته، پایگاه‌های اطلاعاتی

کتابشناختی و متن کامل و نیز سایر سایت‌های اینترنت برای دانشجویان، دانشکده‌ها و دیگران به کار رود. (راوارد، ۱، ۲۰۰۱)

حال این مسأله وجود دارد که با توجه به اهمیت پیش گفته ابزار مسیریابی ثابت در وب‌سایت‌ها، کتابخانه‌های مرکزی دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران تا چه میزان از این ابزارها در طراحی وب‌سایت خود بهره جسته‌اند و ویژگی‌های این ابزار در سایت‌هایی مورد مطالعه چگونه است؟

۱-۳. اهمیت و ضرورت انجام پژوهش

یکی از ملزومات استفاده آسان از یک سایت این است که مراجعه کننده، بی نیاز به اتلاف وقت، راه خود را در سایت، برای حصول به هدف مورد نظر، با سرعت بیابد. پس مهم‌ترین و اساسی‌ترین کار معمار اطلاعات، طراحی سیستم پیمایش سایت ابزار مسیریابی است؛ ولی پیش از طراحی پیمایش سایت، معمار اطلاعات، باید ساختار سایت را طراحی کند. وی باید تعیین کند که هر صفحه چه اطلاعاتی را در برگرفته و این اطلاعات چگونه در صفحه جا داده شوند. (جلوداریان، ۱۳۸۷)

با توجه به اینکه تاکنون پژوهشی منحصرأ به پیوندشناسی ابزار مسیریابی ثابت در وب‌سایت‌های کتابخانه‌ای در ایران نپرداخته است و همچنین دلایل وجود این ابزار به طور ثابت در تمامی صفحات وب اشاره‌ای نشده است از این نظر موضوع این پژوهش جدید و این پژوهش حائز اهمیت است. ضرورت انجام این تحقیق به واسطه اهمیتی است که ابزارهای مسیریابی ثابت در طراحی وب‌سایت‌ها به ویژه وب‌سایت‌های کتابخانه‌ای که جنبه دسترس‌پذیری اطلاعات در دستور کار آنهاست و این تحقیق می‌تواند تا اندازه‌ای به کاستی‌ها و نواقص وب‌سایت‌ها اشاره نموده و از این منظر راهی برای ارتقاء وضعیت موجود

باشد و از یافته‌ها و نتایج این پژوهش می‌توان به منظور طراحی بهتر و مؤثرتر وبسایت‌های کتابخانه‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران استفاده نمود.

۱-۴. اهداف پژوهش

هدف اصلی این پژوهش تعیین وضعیت ابزار مسیریابی در وبسایت کتابخانه‌های مرکزی دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران بر اساس ارقام تعیین شده در سیاهه واری برای شناسایی نقاط ضعف و تقویت نقاط قوت صفحات وب این کتابخانه‌ها است.

اهداف فرعی این پژوهش عبارتند از:

- شناسایی کتابخانه‌های مرکزی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور که دارای وبسایت اختصاصی می‌باشند.

- معرفی وبسایت کتابخانه‌های مرکزی دانشگاه‌های علوم پزشکی که از ابزار مسیریابی ثابت در صفحات خود استفاده می‌کنند.

- شناسایی انواع پیوندهایی که در صفحات خانگی و ابزار مسیریابی ثابت وبسایت کتابخانه‌های مرکزی دانشگاه‌های علوم پزشکی وجود دارند.

- شناسایی انواع فناوری‌ها و طرح بندی‌های استفاده شده در ابزار مسیریابی ثابت وبسایت کتابخانه‌های مرکزی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور.

۱-۵. سؤال‌های پژوهش

۱. چه تعداد از کتابخانه‌های مرکزی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور دارای وبسایت اختصاصی می‌باشند؟
۲. چه تعداد از وبسایت‌های کتابخانه‌های مرکزی دانشگاه‌های علوم پزشکی از ابزار مسیریابی ثابت در صفحات خانگی خود استفاده کرده‌اند؟
۳. چه نوع آرایشی برای ابزار مسیریابی ثابت در وبسایت‌های کتابخانه‌های مرکزی دانشگاه‌های علوم پزشکی استفاده شده است؟
۴. در ابزار مسیریابی ثابت وبسایت‌های کتابخانه‌های مرکزی دانشگاه‌های علوم پزشکی از چه نوع فناوری‌ها و طرح‌بندی استفاده شده است؟
۵. چه میزان از پیوندها برای دسترسی کاربران به اطلاعات عمومی در ابزار مسیریابی ثابت و صفحات خانگی وب کتابخانه‌های مورد بررسی رعایت شده است؟
۶. چه میزان از پیوندها برای دسترسی کاربران به امکانات و تسهیلات در ابزار مسیریابی ثابت و صفحات خانگی وب کتابخانه‌های مورد بررسی رعایت شده است؟
۷. چه میزان از پیوندها برای دسترسی کاربران به انواع خدمات در ابزار مسیریابی ثابت و صفحات خانگی وب کتابخانه‌های مورد بررسی رعایت شده است؟
۸. چه میزان از پیوندها برای دسترسی کاربران به منابع وب پایه در ابزار مسیریابی ثابت و صفحات خانگی وب کتابخانه‌های مورد بررسی رعایت شده است؟
۹. رتبه‌بندی و ارزیابی وبسایت کتابخانه‌های مورد بررسی از نظر رعایت موارد معمول در طراحی چگونه است؟

۱-۶. فرضیه‌های پژوهش

۱. در طراحی وبسایت کتابخانه‌های دانشگاهی علوم پزشکی ایران بیش از نیمی از معیارها و مؤلفه‌های اطلاعات عمومی در صفحات خانگی و ابزار مسیریابی ثابت این پژوهش رعایت شده است.
۲. در طراحی وبسایت کتابخانه‌های دانشگاهی علوم پزشکی ایران بیش از نیمی از معیارها و مؤلفه‌های ابزار و تسهیلات در صفحات خانگی و ابزار مسیریابی ثابت این پژوهش رعایت شده است.
۳. در طراحی وبسایت کتابخانه‌های دانشگاهی علوم پزشکی ایران بیش از نیمی از معیارها و مؤلفه‌های خدمات کتابخانه در صفحات خانگی و ابزار مسیریابی ثابت این پژوهش رعایت شده است.
۴. در طراحی وبسایت کتابخانه‌های دانشگاهی علوم پزشکی ایران بیش از نیمی از معیارها و مؤلفه‌های منابع وبپایه کتابخانه در صفحات خانگی و ابزار مسیریابی ثابت این پژوهش رعایت شده است.

۱-۷. تعاریف مفهومی اجزای مسأله

کتابخانه مرکزی: کتابخانه مرکزی کتابخانه‌ای است که به تمامی دانشکده‌ها، گروه‌ها و بخش‌ها و سایر واحدهای دانشگاهی خدمات ارائه می‌کند (محسنی، ۱۳۸۶). در این پژوهش منظور از کتابخانه مرکزی، کتابخانه‌ای است که به دلیل گستردگی و تنوع منابع و گستردگی خدمات، امکانات و نیروهای انسانی، در دانشگاه معمولاً به مانند کتابخانه مادر عمل کرده و در برخی موارد با برقراری امانت بین کتابخانه‌ای با کتابخانه‌های دانشکده‌ای یا دانشگاه‌های دیگر و انجام فعالیت‌های متمرکز (مانند خدمات فنی، سفارش نشریات ادواری و مانند آن)، با سایر کتابخانه‌های دانشگاه یا حتی دانشگاه‌های مختلف دیگر ارتباط دارد.

وبسایت: گروهی از سندهای اچ. تی. ام. ال^۱ مرتبط با هم، و فایل‌ها، پرده‌ها و بانک‌های اطلاعاتی مرتبط با آن‌ها که به وسیله‌ی یک سرویس دهنده‌ی اچ. تی. ام. ال در وب جهانی ارائه می‌شوند (قلی زاده نوری، ۱۳۸۱). منظور از وبسایت در این پایان‌نامه، صفحات اینترنتی یا پایگاه وب کتابخانه‌های مرکزی دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران است که دسترسی به انواع اطلاعات و خدمات کتابخانه را برای کاربران از طریق شبکه جهانی وب و با نشانی مشخص فراهم می‌کند.

صفحه خانگی: یک صفحه‌ی ورودی برای مجموعه‌ای از صفحه‌های وب و فایل‌های دیگر در یک سایت وب (قلی زاده نوری، ۱۳۸۱). منظور از صفحه خانگی در این پژوهش صفحه آغازین هر وبسایت است که کاربر در اولین مراجعه به سایت با آن روبرو می‌شود.

ابزار مسیریابی: منظور از راهبری (ابزار مسیریابی) وجود ابزارهایی در سایت است که به کاربر در یافتن محل اطلاعات مورد نظرش کمک کرده و این امکان را برای او مهیا می‌سازد که به راحتی در سایت از صفحه‌ای به صفحه دیگر حرکت کند (الکساندر^۲، تیت^۳، ۱۳۸۳). منظور از ابزار مسیریابی در این تحقیق، وجود ابزاری در صفحات وبسایت است که در اکثر مواقع در بالا و پایین؛ و گاهی به صورت عمودی در سمت راست یا چپ صفحه به صورت مجموعه‌ای از تب‌ها^۴ به کار گرفته می‌شود و پیوندهای مورد نیاز کاربر در این ابزار قرار می‌گیرد مانند: ارتباط با ما، نقشه سایت و ... باید اشاره شود که در پژوهش‌های مختلف از اصطلاحات متفاوتی برای معرفی **navigation** استفاده شده است از جمله راهبری و ناوبری.

سیاهه واریسی^۵: یکی از ابزارهای گردآوری اطلاعات است که در اصل، یک سیاهه واریسی است و به سادگی وجود یا عدم وجود یک ویژگی را با پاسخهای بله یا خیر ضبط می‌کند. (رضایی شریف آبادی و

1.HTML
2.Alexander
3.Tate
4. Tabs
5.Check List